

Paweł Hulka-Laskowski (1881-1946)

Paweł Hulka-Laskowski urodził się w Żyrardowie, 25 czerwca 1881 roku. Syn czeskich emigrantów, Józefa Hulki i Elżbiety z Howorków, pracowników fabryki włókienniczej. Chodził do elementarnej szkoły fabrycznej i zanim wyjechał na studia, był pisarzem oddziałowym w kantorze tkalni. W 1901 r. zadebiutował przekładem noweli Svatopluka Cecha „*Jastrząb contra Hordliczka*”. Odtąd używał pseudonimu literackiego Paweł Laskowski.

Od 1902 r. studiował filozofię, religioznawstwo i teologię na Uniwersytecie w Heidelbergu. Cztery lata później ożenił się z Kazimierą, z którą miał córkę Elżbietę. Po powrocie do kraju, zanim w 1910 r. na stałe zamieszkał w Żyrardowie, podjął działalność publicystyczną i podejrzany o współudział w zamachu na komendanta żandarmerii rosyjskiej, został aresztowany i uwięziony na Pawiaku.

W Żyrardowie tworzył i działał społecznie. Prowadził wykłady i kursy dla robotników żyrardowskich, brał czynny udział w pracach Klubu Robotniczego i Stowarzyszenia Samokształcenie. W dwudziestoleciu międzywojennym zainicjował szeroką kampanię prasową przeciwko bezrobociu i biedzie robotników Żyrardowa. Autor m.in. wspomnień „*Mój Żyrardów*”. Tłumaczył na polski dzieła takich autorów, jak: Karel Čapek, Božena Němcová, Jonathan Swift, James Fenimore Cooper, Dmitrij Mereżkowski, Ernst Kretschmer, Emil Ludwig, Roger Martin du Gard. Najbardziej jest znany z przekładu „*Przygód dobrego wojaka Szwejka*” Jaroslava Haška.

W dwudziestoleciu międzywojennym pisał do wielu czasopism, współpracował z „*Wiadomościami Literackimi*” i ewangelickim pismem „*Jednota*”. W 1920 r. przez rok pełnił obowiązki referenta prasowego przy poselstwie polskim w Czechosłowacji. W 1921 r. rozpoczął redagowanie „*Nowych Dróg*” – dwutygodnika baptystów i wspólnie z żoną zaczął wydawać niezależny tygodnik „*Echo Żyrardowskie*”, który był pierwszą gazetą w mieście. Był człowiekiem religijnym, ewangelikiem reformowanym. Pracował i żył w myśl nakazów wiary, czego nigdy nie ukrywał.

Podczas II wojny światowej, jesienią 1940 r., wraz z gronem wybitnych artystów i literatów, został aresztowany i osadzony na Pawiaku. W niedługim czasie zwolniony. W okresie okupacji rodzina Hulków utrzymywała się z prowadzenia wypożyczalni książek „Zdrój” oraz drobnych tłumaczeń.

W sierpniu 1945 r. Paweł Hulka-Laskowski, jako ekspert od stosunków polsko-czeskich, został skierowany do pracy w dyplomacji w Cieszyńskie. Wraz z rodziną zamieszkał w Wiśle, a następnie w Cieszynie. Współpracował z czasopismami „*Odrodzenie*”, „*Warszawa*” oraz katowicką „*Trybuną Robotniczą*”, na łamach której publikował w odcinkach zbiór wspomnień i refleksji „*Księżyc nad Cieszynem*”. Zmarł 29 października 1946 r., 3 listopada został pochowany na cmentarzu ewangelickim w Cieszynie.

W publikacjach Hulki-Laskowskiego znajdujemy wiele mądrych, głębokich refleksji. Przypomnijmy tylko jedno ze stwierdzeń pisarza: *Kto chce żyć, ten musi się odnosić do życia poważnie. Życie to nie tylko przywilej, ale i obowiązek; nie tylko dar, ale i ofiara.*

Pisarz jest uznawany za najwybitniejszego obywatela Żyrardowa, w 1996 r. władze miasta nadały mu tytuł Zasłużonego dla miasta Żyrardowa, zaś lata 2001 i 2011

ogłosiły Rokiem Pawła Hulki-Laskowskiego. W 1991 r. w jego mieszkaniu został otwarty Gabinet Pisarza Pawła Hulki-Laskowskiego – Oddział Muzeum Mazowsza Zachodniego w Żyrardowie,

Twórczość

Twórca religii Iranu *Zaratustra i jego nauka* (1912), *Porucznik Regier* (1927), *Mój Żyrardów. Z dziejów polskiego miasta i z życia pisarza* (1934), wyd. II *Czytelnik* 1958, seria: *Biblioteka Dwudziestolecia*), *Śląsk za Olzą* (1938), *Księżyc nad Cieszynem* (1946).

Wybrane fragmenty – złote myśli Pawła Hulki

- *Kto chce żyć, ten musi się odnosić do życia poważnie. Życie to nie tylko przywilej, ale i obowiązek; nie tylko dar, ale i ofiara.*
- *Nic tak nie obniża wartości życia jak powierzchowność i płycizna moralna.*
- *Najwewnętrzniejszą istotą wszystkiego co istnieje, jest Bóg; kto chce zrozumieć świat, musi odnaleźć w sobie Boga.*
- *Kto chce poznać religię, ten sam musi żyć religią, musi oddychać jej powietrzem, dźwigać jej brzemiona i posiadać jej skrzydła.*
- *Życie jest wielką sprawą, ale tylko wtedy, gdy jest prawdziwym na wskroś, gdy słowo i czyn pokrywają się wzajemnie.*
- *Dbaj nie o ludzkość, nie o naród, nie o stronnictwo, ale o człowieka. Kto daje ojczyźnie, daje samemu sobie. Ojczyzna potrzebuje owoców twojej pracy, ale bardziej potrzebuje ciebie samego.*

